II

(Besluiten waarvan de publikatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE
van 17 oktober 1983

inzake een procedure op grond van artikel 85 van het EEG-Verdrag
(IV/30.064 – gietijzeren en -stalen walsen)

(Slechts de teksten in de Duitse, de Engelse, de Franse, de Italiaanse en de Nederlandse taal zijn authentiek)

(83/546/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,

Gelet op Verordening nr. 17 van de Raad van 6 februari 1962, eerste verordening over de toepassing van de artikelen 85 en 86 van het EEG-Verdrag (1), laatstelijk gewijzigd bij de Akte van Toetreding van Griekenland, en met name op de artikelen 3 en 15,

Gezien het besluit van de Commissie van 25 mei 1982 om ambtshalve een procedure in te leiden krachtens artikel 3 van Verordening nr. 17,

Na partijen overeenkomstig artikel 19 van Verordening nr. 17 in samenhang met Verordening nr. 99/63/EEG van de Commissie van 25 juli 1963 over het horen van belanghebbenden en derden overeenkomstig artikel 19, leden 1 en 2, van Verordening nr. 17 van de Raad (2), in de gelegenheid te hebben gesteld hun standpunt kenbaar te maken ter zake van de punten van bezwaar welke de Commissie in aanmerking heeft genomen,

Na raadpleging van het Adviescomité voor mededelingsregelingen en economische machtsposities uitgebracht op 22 maart 1983, overeenkomstig artikel 10 van Verordening nr. 17,

Overwegende hetgeen volgt:

I. DE FEITEN

De betrokken produkten

(1) De produkten waarop deze beschikking betrekking heeft, zijn gietijzeren en gietstalen walsen (waaronder „steel base"-walsen), die worden gebruikt om door walsen aan materialen (gewoonlijk staal) een vorm, profiel of afmeting te geven. De meeste van deze walsen (meer dan 90 % van de produktie) worden door de staalindustrie gebruikt om in walserijen te worden ingebouwd. Sommige walsen worden echter gebruikt voor het walsen van andere metalen of in industrieën als de papier- en kartonindustrie, de levensmiddelen- en de rubberindustrie. Gesmede walsen vallen niet onder deze beschikking; walsen in de zin van deze beschikking zijn bijgevolg de gegoten walsen.

Samenvatting van de feiten

(2) De Commissie heeft inlichtingen verkregen:

a) op 21/22 februari 1980, overeenkomstig artikel 11, lid 1, van Verordening nr. 17, van het Bundeskartellamt van de Bondsrepubliek Duitsland (BKA), en

b) op 26/27 juni 1980 via personeelsleden van de Commissie die krachtens Beschikking van 24 juni 1980 van de Commissie overeenkomstig artikel 14, lid 3, van Verordening nr. 17 verificaties verrichtten in de kantoren van een aantal fabrikanten van gegoten walsen in België, Italië en het Verenigd Koninkrijk en ten kantore van de betrokken Franse ondernemersvereniging.

(3) Uit deze inlichtingen is gebleken dat er tussen Westeuropese fabrikanten van walsen gedurende ten minste twaalf jaar, tussen 1968 en 1980, in uiteenlopende vorm prijsovereenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen betreffende prijzen bestonden. Deze overeenkomsten en gedragingen hadden ten doel door beperking van prijsconcurrentie thuismarkten of traditionele

(1) PB nr. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.
(2) PB nr. 127 van 20. 8. 1962, blz. 2268/63.

markten te beschermen. De hier bedoelde fabrikanten ontwikkelden een systeem van voorafgaand overleg inzake prijzen alvorens op elkaars thuismarkten offertes te maken. Zij kwamen bovendien bepaalde algemene prijsverhogingen overeen en, gedurende zes maanden, een systeem van toewijzingen. Er bestond bovendien een afzonderlijke marktverdelingsovereenkomst tussen de Franse producenten die de markten in Frankrijk en het Saargebied omvatte.

De partijen

(4) De volgende ondernemingen en ondernemersverenigingen, hierna „partijen" genoemd, waren bij een of meer van de overeenkomsten of onderling afgestemde gedragingen betrokken:

België

1) SA Fonderies de Chênée, Chênée (in 1979 gesloten, dochteronderneming van de in punt 3 vermelde onderneming)
2) NV Griffin SA, Merksem
3) SA des Fonderies J. Marichal, Ketin, Sclessin-Ougrée (dochteronderneming van de in punt 9 vermelde onderneming sinds 1972)
4) SAFAK SA, Sclessin-Ougrée

Bondsrepubliek Duitsland

5) Achenbach Buschhütten GmbH, Kreuztal-Buschhütten
6) Eduard Breitenbach GmbH, Siegen
7) Leonard Breitenbach Walzengießerei und Dreherei, Siegen
8) Karl Buch Walzengießerei, Siegen
9) Gontermann – Peipers GmbH, Siegen
10) Walzen Irle GmbH, Netphen-Deuz
11) Fried. Krupp GmbH, Essen
12) Walzengießerei Roland GmbH, Siegen
13) Thyssen Gießerei AG, Mülheim/Ruhr (voorheen Rheinstahl Gießerei AG)
14) Thyssen Gießerei AG, Düsseldorf-Oberkassel (voorheen Rheinstahl Gießerei AG)
15) Fachgemeinschaft Walzengießereien, Siegen
16) Concordia, Hameln (in 1972 overgenomen door de in punt 9 vermelde onderneming)

Frankrijk

17) Chambre syndicale des fabricants de cylindres en fonte (FABRICYL), Parijs
18) Chavanne-Delattre, Frouard, en
19) Chavanne-Brun, Saint-Chamond (thans gefusioneerd tot Société Chavanne-Delattre, die een dochteronderneming is geworden van de in punt 22 vermelde onderneming)
20) Société française des cylindres de laminoirs J. Marichal, Ketin & Cie, Berlaimont
21) Forges de Saulnes et Gorcy, Parijs (later Société fonderie de Gorcy, thans SARL Ateliers et fonderies de Gorcy)
22) Usinor SA, Parijs

Italië

23) Innocenti Santeustacchio SpA, Brescia
24) Fonderie officine mecchaniche Sant'Agostino SpA, Legnano
25) Fonderia officina San Gregorio SAS, San Macario (Varese)
26) Fonderie San Zeno, Brescia

Verenigd Koninkrijk

27) Davy Roll Company Ltd, Sheffield
28) Midland Rollmakers Ltd, Crewe (dochteronderneming van de in punt 33 vermelde onderneming)
29) R. B. Tennent Ltd, Coatbridge (dochteronderneming van de in punt 33 vermelde onderneming)
30) C. Akrill Ltd, Crewe, en
31) Thomas Perry Ltd, Bilston, en
32) Johnson's Rolls Ltd, West Bromwich (thans niet-handeldrijvende dochterondernemingen van de in punt 28 vermelde onderneming)
33) British Rollmaker's Corporation Ltd, Crewe (niet-handeldrijvende holding, moederonderneming van de in de punten 28 en 29 vermelde ondernemingen)
34) Roll Export Association of Gt. Britain, Birmingham

Oostenrijk

35) Eisenwerk Sulzau-Werfen, R & E Weinberger GmbH, Wenen

Zweden

36) AB Åkers Styckebruk (later AB Bofors-Åkers).

Partijen bestaan uit nagenoeg de gehele communautaire walsenproducerende industrie en tevens behoren de Oostenrijkse en Zweedse walsfabrikanten daartoe. Zij worden hierna in de delen I tot en met IV met de bovenstaande referentienummers aangeduid.

Bijzonderheden over de door partijen getroffen regelingen volgen hierna:

A. INTERNATIONALE PRIJSSAMENWERKING

De voorafgaande ontwikkelingen in internationaal prijsoverleg en prijsvaststelling – tot mei 1971

(5) Althans vanaf januari 1968 bestond er een overeenkomst tussen Belgische, Franse, Duitse, Italiaanse

en Oostenrijkse walsenfabrikanten tot het houden van onderling voorafgaand overleg inzake offertes bij specifieke aanvragen van klanten voor ijzeren walsen op hun respectieve nationale markten. In dit stadium gingen de Britse en Zweedse walsenfabrikanten met betrekking tot hun offertes alleen akkoord met overleg achteraf. Bovendien begonnen, tegelijk met de invoering van het overlegsysteem, Belgische, Franse, Duitse, Italiaanse, Britse, Oostenrijkse en Zweedse walsenfabrikanten in mei 1966 afspraken te maken over identieke percentageverhogingen in hun prijsoffertes voor ijzeren walsen en „steel base"-walsen (wat de laatste betreft na juni 1969). Het overlegsysteem bleek in de tijd „tamelijk doeltreffend". De in deze paragraaf beschreven ontwikkelingen kunnen aan de hand van de volgende uittreksels uit een nota inzake een in Rome op 9 mei 1969 gehouden internationale vergadering worden aangetoond.

„Punten 1 en 2

. . . alle Europese walsenfabrikanten besluiten het volgende:

— Met ingang van 21 mei 1969 zal op alle offertes een prijsverhoging worden toegepast welke neerkomt op 8 %, berekend over de laatste bestellingen waarop met ingang van 1 oktober 1969 opnieuw een verhoging van 2 % zal volgen. Dit geldt voor alle in Europa, ook in de landen waar de produkten niet worden gefabriceerd, gemaakte prijsoffertes. Ten aanzien van de binnenlandse markten van Frankrijk, Duitsland, België, Oostenrijk en Italië zal het systeem van wederzijds overleg worden voortgezet. Groot-Brittannië en Zweden aanvaarden alleen overleg achteraf.".

„Punt 3 – Opneming van . . . fabrikanten van „steel base"-walsen in onze Club . . .

De Duitse delegatie zal vier firma's (Gontermann-Peipers, Irle, Breitenbach en Rheinstahl) vragen of zij bereid zijn de vandaag overeengekomen prijsverhoging ook op de „steel base"-walsen toe te passen en de andere Europese producenten zullen, indien dit het geval is, de verhoging met ingang van 1 juni 1969 toepassen.". Laatste paragraaf van de nota:

„Op 18 juni 1969 bevestigt de Duitse delegatie dat de fabrikanten van de „steel base"-walsen de overeenkomst van de Club onderschrijven en zullen toepassen.".

„Punt 4 – Systeem van overleg en informatie

Allen zijn het erover eens dat de huidige methode van overleg en informatie tussen de landen die deze hebben aanvaard, tamelijk doeltreffend is en niet behoeft te worden gewijzigd.

De Britten en Zweden bevestigen dat hun standpunt van januari 1968 geen wijziging heeft ondergaan.".

De bovengenoemde bijeenkomst werd bijgewoond door vertegenwoordigers van de volgende ondernemingen: de in de punten 2, 3, 4, 20, 23, 35, 36 vermelde en vertegenwoordigers van de betrokken Duitse, Franse en Britse ondernemersverenigingen: de in de punten 15, 17 en 34 vermelde.

(6) Een tijd lang hadden de vertegenwoordigers van diverse betrokken ondernemingen de gewoonte ongeveer tweemaal per jaar bijeen te komen om tot wederzijdse overeenstemming te geraken over algemene prijsverhogingen, die toen gewoonlijk door de gunstige marktomstandigheden konden worden verkregen. Deze prijsverhogingen werden gekoppeld aan een indexsysteem volgens hetwelk de prijzen van vóór mei 1969 op 100 werden gesteld. De volgende prijsverhogingen werden tussen mei 1969 en oktober 1970 volgens dit systeem overeengekomen:

Plaats van samenkomst	Tijd	Datum van toepassing	Index (1)	Rechtstreeks ter vergadering vertegenwoordigde ondernemingen en ondernemersverenigingen
	Vóór mei 1969:		100	
Rome	9. 5. 1969	21. 5. 1969	108	de in de punten 2, 3, 4, 15, 17, 20, 23, 35, 36 vermelde
Zürich	2. 9. 1969	5. 9. 1969	113	de in de punten 2, 3, 4, 15, 17, 23, 34, 35, 36 vermelde
Rome	10. 1969	24. 10. 1969	125	Onbekend
Düsseldorf	17. 4. 1970	17. 4. 1970	130	de in de punten 2, 3, 4, 15, 17, 23, 27, 33, 35, 36 vermelde
Genève	15. 10. 1970	19. 10. 1970	140	de in de punten 2, 3, 4, 8, 9, 10, 13, 15, 17, 18, 23, 27, 33, 35, 36 vermelde

(1) Deze verhogingen vielen in sommige gevallen onder tijdelijke van regeringswege opgelegde „prijsbevriezingen" of er kon in sommige gevallen, wanneer het belangrijke klanten betrof, over worden gepraat.

(7) In oktober 1970 waren ook de stalen walsen in de overeenkomsten opgenomen. Het geïndexeerde prijsverhogingssysteem gold voor offertes in Europa, met name voor de volgende markten: Zweden, Noorwegen, Denemarken, Finland, Benelux, Zwitserland, Portugal, Spanje, Griekenland, Turkije, Italië, Oostenrijk, met speciale condities voor Frankrijk, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk.

(8) Bijgevolg bestonden er twee soorten overeenkomsten naast elkaar die betrekking hadden op:

i) voorafgaand offerteoverleg ten aanzien van specifieke offerteaanvragen of orders;

ii) de op de prijzen toe te passen algemene verhogingen (met name het percentage ervan).

Functionering van de internationale prijssamenwerking in 1971 – Individuele gevallen

(9) Voorbeelden van het systeem van voorafgaand overleg zoals dit functioneerde, zijn te vinden in de, in de periode van maart tot mei 1971 omtrent offerteaanvragen van 15 verschillende staalproducenten uitgewisselde telexboodschappen. Uit de telexboodschappen blijkt dat elk van de in de punten 4, 8, 10, 23, 27, 28 en 36 vermelde ondernemingen voor de naar aanleiding van een of meer van deze aanvragen te bieden prijzen, heeft samengewerkt.

Oprichting van de Internationale Rolls Manufacturers' Association – mei 1971

(10) Op in Rome en in Zürich, respectievelijk op 22 april 1971 en op 10 mei 1971, gehouden vergaderingen werd ter coördinering van de melding van individuele offerteaanvragen en ter vaststelling van de offerteprijzen overeengekomen een hechtere organisatie op te zetten. De overeenkomst, die de eerste IRMA-overeenkomst kan worden genoemd, omdat zij de oprichting van de International Rolls Manufacturers' Association (IRMA) inhield, bevatte een verplichting om onmiddellijk alle offerteaanvragen voor gegoten walsen van een gewicht van meer dan 100 kg per eenheid, ongeacht de herkomst ervan, bij een neutraal kantoor in Zwitserland, de Allgemeine Treuhand AG (ATAG), te Zürich, aan te melden. ATAG had tot taak om aan alle betrokken partijen de andere fabrikanten te melden die de offerteaanvragen hadden ontvangen. De concurrenten zouden vervolgens contact met elkaar opnemen om passende prijzen vast te stellen, die niet lager mochten zijn dan die van de laatstelijke soortgelijke transactie en waarbij rekening moest worden gehouden met de prijsniveaus die met de vorige indexeringsovereenkomst, indexcijfer 140 dat in oktober 1970 in Genève was vastgesteld (zie (nummer (6)), waren bereikt. Bij de overeenkomst was nagenoeg de gehele Europese gegoten walsen-industrie betrokken.

(11) Deze ontwikkelingen in de regelingen en andere bijzonderheden blijken uit de volgende uittreksels uit notulen/verslagen van de vergaderingen van 22 april en 10 mei 1971:

i) *Verslag van de vergadering van 22 april 1971*

„Na een uitvoerige discussie is overeenstemming bereikt over een voorstel van een vertegenwoordiger van een Duitse walsenfabrikant, om in Zwitserland een onafhankelijk kantoor te vestigen waarheen alle offerteaanvragen worden doorgezonden. Ongeveer drie dagen na de ontvangst van de eerste melding van een verzoek worden aan alle betrokken partijen de andere leden gemeld die de aanvraag hebben ontvangen, waarna rechtstreeks door de betrokken ondernemingen besluiten worden genomen om tot een passende prijsstructuur te komen.

Op voorstel van Gontermann-Peipers is besloten het koolstofgehalte van de voor melding in aanmerking komende walsen in eerste instantie tot minimaal 2,3 % te beperken. Aldus strekt de registratie zich alleen uit over ijzeren en „steel base"-walsen.

De Zweedse en Oostenrijkse vertegenwoordigers achten het, omdat zij de enige walsenfabrikanten in eigen land zijn, redelijk om aan te nemen dat, steeds wanneer het om offertes in hun eigen land gaat, zij dan dat verzoek zullen binnenkrijgen, zodat zij geen respectievelijk Zweedse of Oostenrijkse aanvragen behoeven te registreren. Afgezien hiervan bestrijkt de overeenkomst aanvragen uit alle landen van de wereld . . .

Het Zwitserse kantoor zal in eerste instantie niet aan de prijsvaststelling deelnemen, maar alleen de leden op de hoogte stellen van andere geïnteresseerde partijen, zodat rechtstreeks tot een gemeenschappelijke prijsvaststelling kan worden gekomen. Deze regeling zal zo spoedig mogelijk, en eerst op proef voor zes maanden, worden toegepast.".

ii) *ATAG-notulen van de vergadering van de zogeheten „International Rolls Manufacturers Association" op 10 mei 1971*

„1. Overeengekomen is dat elke betrokken onderneming uiterlijk op 19 mei 1971 haar telexnummer, telefoonnummer en de naam van de contactpersoon voor offertes voor walsen aan de Allgemeine Treuhand AG, hierna ATAG te noemen, moet opgeven.

2. Overeengekomen is dat het meldingsschema dat op de vergadering in Rome van 22 april 1971 is goedgekeurd en aanvaard, ingaat op 24 mei 1971 . . .

3. Na drie werkdagen, de dag van eerste ontvangst door ATAG niet medegerekend, moet ATAG elk van de ondernemingen die een verzoek om prijsopgave heeft gemeld, de naam van alle overige ondernemingen die dit eveneens hebben gemeld, mededelen, alleen met gebruikmaking van het referentienummer, de naam van de klant en diens telexadres . . .

5. De Franse groep meldt dat zij omdat zij uit vijf Franse ondernemingen bestaat die reeds centraal bij hun eigen secretariaat aanmelden, namens de bij haar aangesloten ondernemingen bij ATAG willen aanmelden onder opgave van de namen van de betrokken ondernemingen. Dit is aanvaard.

In dit verband is aan de betrokken partijen verzocht zich wat de Franse markt betreft tot de Franse secretaris, de heer . . . (van de in punt 17 vermelde onderneming), doch niet tot individuele Franse walsenfabrikanten te wenden. Voor andere markten dan Frankrijk zal met de afzonderlijke Franse walsenfabrikanten contact moeten worden opgenomen.

6. Overeengekomen is dat Santeustacchio van de meldingsplicht van offertes ten behoeve van Italsider wordt vrijgesteld, met dien verstande dat alle aanvragen van deze onderneming steeds ook aan Eustacchio moeten worden medegedeeld.".

De vergadering van 22 april 1971 werd bijgewoond door vertegenwoordigers van de ondernemingen en de ondernemersverenigingen vermeld in de punten 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 22, 23, 27, 28, 29, 33, 35 en 36. De vergadering van 10 mei 1971 werd bijgewoond door personen van de ondernemingen en ondernemersverenigingen vermeld in de punten 4, 10, 13, 17, 18, 23, 34 en 36, die respectievelijk de Belgische, de Britse, de Franse, de Duitse, de Italiaanse en de Zweedse groep vertegenwoordigden.

(12) In een IRMA-vergadering op 2 juli 1971 te Zürich werden in het systeem enkele wijzigingen van geringe betekenis aangebracht:

a) De Franse en de Britse groep werden, evenals de Oostenrijkse en de Zweedse walsenfabrikanten, vrijgesteld van de verplichting aanvragen uit eigen land te melden.

b) Bij ontvangst van een mondelinge offerteaanvraag uit een land van een lid moest de ontvanger voortaan niet alleen met ATAG, maar ook met een van de deelnemers uit eigen land contact opnemen. Daartoe werd voor aanvragen uit Duitsland de in punt 13 vermelde onderneming aangewezen als contactpunt voor gladde walsen (voor platte produkten) en de in punt 10 vermelde onderneming voor profielwalsen.

c) De uittreding van Gontermann-Peipers uit IRMA werd aangekondigd, hoewel ook werd verklaard dat deze onderneming van tijd tot tijd voor bepaalde aanvragen zou blijven samenwerken.

d) Aangezien er geen volstrekte duidelijkheid bestond over de vraag of alle stalen en „steel base"-walsen onder het systeem vielen, gaf de vergadering een als volgt luidende, nauwkeurige definitie van aan te melden walsen:

„Alle kwaliteiten gegoten walsen moeten worden gemeld. Niettegenstaande uittreding van Gontermann-Peipers zullen alle andere deelnemers blijven melden.". *(Bron:* ATAG-notulen van de vergadering)

De vergadering van 2 juli 1971 werd bijgewoond door personen van de ondernemingen en de ondernemersverenigingen vermeld in de punten 4, 10, 13, 14, 17, 18, 23, 27, 28, 33 en 36, die respectievelijk de Belgische, de Britse, de Franse, de Duitse, de Italiaanse en de Zweedse groep vertegenwoordigden.

(13) Op 14 en 15 oktober 1971 vond opnieuw een IRMA-vergadering plaats, ditmaal in Kopenhagen, waar werd medegedeeld dat het systeem tot volle bevrediging van alle leden functioneerde.

De vergadering van 14 oktober 1971 werd bijgewoond door vertegenwoordigers van de ondernemingen en de ondernemersvereniging vermeld in de punten 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 20, 23, 27, 28, 29, 35 en 36. *(Bron:* Notulen van de vergadering)

Algemene regelingen van IRMA

(14) In een op 14 januari 1972 te Zürich gehouden vergadering van vertegenwoordigers van alle zeven nationale groepen die aan IRMA deelnemen, werden de eerste „Algemene regelingen van IRMA" (IRMA general regulations) goedgekeurd, waarin bij overeenkomst de details van de meldingsprocedure zijn vastgelegd, voor verspreiding onder alle deelnemers vrijgegeven. *(Bron:* ATAG-notulen en Algemene Regelingen)

(15) In een IRMA-vergadering op 11 februari 1972 te Zürich werd voor een proefperiode van twee maanden besloten de deelnemers toe te staan zich uit de prijssamenwerking terug te trekken, mits zij dat binnen 24 uur na ontvangst van de ATAG-melding met de namen van alle deelnemers die in de betrokken order belang stelden, aan een coördinator zouden melden. Degene die uit de samenwerking trad moest ATAG zijn redenen voor niet-samenwerking opgeven. Bij deze vergadering waren aanwezig vertegenwoordigers van de ondernemingen en de ondernemersvereniging vermeld in de punten 2, 3, 4, 8, 11, 13, 14, 17, 18, 23, 27, 28, 29, 35 en 36. *(Bron:* ATAG-notulen en verslag van de vergadering)

(16) In een IRMA-vergadering op 27/28 april 1972 te Wenen werd aangekondigd dat er voor de Duitse groep een gecentraliseerd coördinatiekantoor in Siegen was gevestigd, dat zij werkzaamheden op 2 mei 1972 zou aanvangen. Inzake samenwerking voor de „binnenlandse markten" werd het volgende besluit genomen:

„Iedere aangesloten firma moet in elk geval samenwerken en heeft niet het recht de samenwerking op te zeggen; kan, na rechtstreekse contacten tussen de betrokken partijen en ondanks een openhartige bespreking van het probleem in de betrokken zaak, om *belangrijke* redenen, geen samenwerking tot stand worden gebracht, dan heeft een deelnemer het recht uit de samenwerking te treden, maar alleen op voorwaarde dat hij de overigen onmiddellijk in kennis stelt van het standpunt dat hij zal innemen en de condities welke hij de klant zal bieden. Bovendien moet hij ATAG over zijn niet-samenwerking inlichten en de precieze reden(en) daarvoor opgeven.".

De vergadering nam voorts het volgende besluit:

„Eenstemmig wordt ten aanzien van alle markten waarvoor overeenkomstig de notulen van Zürich en Wenen een coördinator is aangesteld, door alle hier vertegenwoordigde walsenfabrikanten besloten dat gedurende een proefperiode geen lid van IRMA tot de volgende vergadering in de herfst van 1972 zal trachten in een walserij waar nog geen leveranties door dat lid zijn verricht, een order binnen te halen noch door onderbieding, noch door als het ware een „dumping" met zijn voorwaarden toe te passen, noch door aanwending van soortgelijke middelen.".

Aangaande Gontermann-Peipers werd gemeld dat de situatie geen wijziging had ondergaan, maar dat er nog veelvuldig een mogelijkheid bestond in specifieke gevallen samen te werken.

Aanwezig in de vergadering waren vertegenwoordigers van de ondernemingen en van de ondernemersvereniging vermeld in de punten 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 20, 22, 23, 27, 28, 29, 35, 36. *(Bron:* ATAG-notulen)

(17) In een IRMA-vergadering op 5 en 6 oktober 1972 te Londen werd overeengekomen dat de coördinator voor een bepaalde offerteaanvraag automatisch alle leden die geen identieke aanvraag hadden ontvangen, een absolute *minimumprijs* moest mededelen en zo nodig wijziging daarin moest melden. Bevestigd werd dat alle leden overeenkomstig de „Algemene regelingen" verslag moesten doen over alle kwaliteiten gegoten walsen, met uitzondering van Eduard Breitenbach GmbH, die voor gietstalen en „steel base"-walsen niet samenwerkte.

Vertegenwoordigd ter vergadering waren de ondernemingen en de ondernemersvereniging vermeld in de punten 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 17, 20, 22, 23, 27, 28, 29, 35 en 36. *Bron:* ATAG-notulen)

(18) In een IRMA-vergadering op 16 januari 1973 te Zürich werd gemeld dat Gontermann-Peipers weer tot de IRMA-regeling was toegetreden en onmiddellijk alle offerteaanvragen met gietijzeren walsen (met een hoger koolstofgehalte dan 2,3 %) en met betrekking tot walsen met een hoog chroomgehalte zou beginnen te melden. Ook werd verklaard dat Gontermann-Peipers weliswaar een meerderheidsdeelneming in Marichal-Ketin, Frankrijk en België, (ondernemingen vermeld in de punten 3 en 20, had verkregen, maar dat „deze twee vennootschappen evenals in het verleden, vrij blijven ten aanzien van hun deelneming in IRMA . . . (en zullen) blijven melden op de wijze zoals zij vroeger deden". Éénstemmig werd overeengekomen de prijzen onmiddellijk voor ijzeren en stalen walsen in Duitsland, Scandinavië en Italië met 6 % te verhogen. Ten aanzien van Groot-Brittannië, Oostenrijk, Frankrijk en de Benelux werden naar gelang van de omstandigheden bepaalde verhogingen overeengekomen.

Vertegenwoordigd in deze vergadering waren de ondernemingen en de ondernemersvereniging vermeld in de punten 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 13, 14, 17, 20, 22, 23, 27, 28, 29, 35 en 36. *(Bron:* ATAG-notulen)

(19) Een tijdens een op 10 en 11 mei 1973 te Parijs gehouden IRMA-vergadering genomen besluit met betrekking tot prijsverhogingen luidde als volgt:

„Aangezien het niet mogelijk is de prijzen algemeen met een bepaald percentage te verhogen, wordt het volgende besloten: het wordt aan de coördinator overgelaten de prijs te verhogen, omdat hij zijn eigen markt het best kent.".

Ook werd in die vergadering besloten dat „niet-samenwerking, voor zover het de binnenlandse markten betreft, alleen voor stalen walsen aanvaardbaar is, maar als regel absoluut niet voor ijzeren walsen". Er werd bovendien voor het eerst gemeld dat SA Fonderies de Chênée lid was (optrad als coördinator). Vertegenwoordigd in de vergadering waren de ondernemingen en de ondernemersvereniging vermeld in de punten 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 29, 35 en 36. *(Bron:* ATAG-notulen)

(20) In een te Berlijn op 5 en 6 oktober 1972 gehouden IRMA-vergadering werd besloten dat niet-samenwerking alleen bij gietstalen walsen en niet bij gietijzeren of „steel base"-walsen kon worden aanvaard. Ook werd besloten dat „alle afgevaardigden een prijsverhoging van 10 % zullen steunen voor leveranties met ingang van 1 januari 1974 (met uitzondering van de Franse groep, die uit hoofde van hun herzieningsformule een zogenoemde continue (geregelde(?)) prijsverhoging volgde)". Deze vergadering besloot tevens een waarschuwingssysteem te laten werken in geval de Duitse leden een plotseling inspectiebezoek door een „autoriteit" zouden krijgen. De ATAG-notulen melden:

„Indien een Duitse onderneming onverwacht bezoek van de autoriteit ontvangt, moet zij ATAG ervan in kennis stellen, die alle andere

leden een neutraal bericht moet zenden met het advies *geen* telexberichten aan de Duitse leden te sturen tot dat de situatie verbeterd is. Deze *alarmzin* luidt:

„re: IRMA
Ter attentie van de heer . . .
De cijfers van een Duitse onderneming voor het eerstvolgende marktoverzicht zijn onjuist. Zij zullen daarom later worden verspreid.".

De zin waarmee het *einde van het alarm* wordt aangeduid, luidt:

„re: IRMA
Ter attentie van de heer . . .
Wij hebben nu de juiste cijfers van de Duitse onderneming ontvangen. U zult het marktoverzicht binnen enkele dagen ontvangen. Dank voor uw begrip.".

Met deze notulen werd een herzien ontwerp van de Algemene regelingen van IRMA, waarin de verschillende wijzigingen in het systeem sinds het begin van IRMA in 1971 waren opgenomen, onder de leden rondgestuurd.

Vertegenwoordigd ter vergadering waren de ondernemingen en de ondernemersvereniging 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 17, 20, 21, 23, 27, 28, 29, 35 en 36. *(Bron:* ATAG-notulen)

(21) Een voorbeeld van het destijds geldende IRMA-systeem is te vinden in een telegramwisseling tussen de ondernemingen vermeld in de punten 2 en 23 in september/oktober 1973, inzake een offerteaanvraag voor walsen, waaruit samenwerking blijkt inzake de aan te bieden minimumprijzen. De meldingsregelingen van de ATAG werden in verband met deze aanvraag, als overeengekomen, toegepast.

(22) De British Rollmakers Corporation met haar dochterondernemingen vermeld in de punten 28, 29, 30, 31 en 32 trokken zich met Davy Roll Company tijdelijk (tussen november 1973 en oktober 1974) uit IRMA terug als gevolg van het aanhangig maken van een overnemingsproject bij de „Monopolies Commission" van het Verenigd Koninkrijk. De Franse groep trok zich ook tijdelijk uit IRMA terug (voor de periode 15 juli tot oktober 1974), omdat naar een van haar leden een onderzoek werd ingesteld.

Functionering van de internationale prijssamenwerking in 1974 – Individuele gevallen

(23) Voorbeelden van de wijze waarop het IRMA-systeem in de periode februari tot april 1974 werkte, zijn te vinden in een reeks telexboodschappen die bij de in punt 23 vermelde onderneming werden aangetroffen. Deze hebben betrekking op dertig verschillende offerteaanvragen ten aanzien waarvan de ondernemingen 2, 3, 4, 5, 8, 13, 18, 19, 22, 23, 27, 35 en 36 bij een of meer gelegenheden samenwerkten.

(24) De bovengenoemde dertig gevallen vertegenwoordigen slechts een kleine steekproef uit alle aanvragen welke in 1974 via ATAG werden behandeld. In totaal werden er, in 1974, 2 538 gevallen van offerteaanvragen via ATAG gemeld, met een gemiddelde van 3,1 meldingen per aanvraag. In deze cijfers zijn de Britse groep tot eind september van dat jaar en de Franse groep van 15 juli tot begin oktober niet meegerekend.

Verdere ontwikkeling van het IRMA-systeem in 1974 – 1977

(25) In een IRMA-vergadering op 10 en 11 oktober 1974 te Palma de Mallorca kondigden de Britse en de Franse groep aan dat zij opnieuw zouden aanmelden. In het Franse geval zouden alle contacten echter voortaan over Fabricyl moeten lopen, welke ondernemersvereniging als enige coördinator in Frankrijk zou optreden. De Britse groep meldde dat zij intussen in de praktijk de samenwerking niet hadden onderbroken. Drie kleine Italiaanse walsenfabrikanten werden ter vergadering als lid toegelaten – ondernemingen vermeld in de punten 24, 25 en 26 – en men besloot dat zij offerteaanvragen zouden melden en dat via de in punt 23 vermelde onderneming contact met hen zou worden onderhouden. Met ingang van 1 oktober 1974 staakte de Duitse in punt 15 vermelde vereniging haar samenwerking binnen IRMA en begonnen de Duitse walsenfabrikanten rechtstreeks met ATAG te handelen, waarbij de Duitse coördinatoren door ATAG werden aangewezen.

(26) In de notulen van de vergadering van 10 en 11 oktober 1974 is de volgende bevestiging van de doeltreffendheid van de samenwerking in IRMA-verband te lezen:

„Onze regels dienen ons toe te laten de maximumprijs in de marktsituatie te behalen. Dankzij die regels konden wij in Italië de prijzen verdubbelen, maar het doel deze op Europees niveau te brengen, is nog niet verwezenlijkt.".

(27) Vertegenwoordigd ter vergadering van 10 en 11 oktober 1974 waren de ondernemingen en de ondernemersvereniging vermeld in de punten 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 17, 19, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 35 en 36.
(*Bron:* ATAG-notulen, aan deze notulen waren gehecht):

a) een bijgewerkte tekst van de Algemene regelingen van IRMA, en

b) een herziene lijst van IRMA-leden: alle vennootschappen en verenigingen die onder cijfer (4) zijn genoemd, staan op deze lijst met uitzondering van de ondernemingen en ondernemersverenigingen vermeld in de punten 15, 16, 33 en 34)

De taak van de coördinator bij het vaststellen der prijzen wordt in de „Algemene regelingen" als volgt omschreven:

„De coördinator deelt automatisch en zo spoedig mogelijk de prijzen en de geldigheidsduur ervan,

aan de deelnemers mede. Gewoonlijk worden twee prijzen genoemd: a) de offerteprijs, b) de absolute minimumprijs. Is slechts één prijs medegedeeld, dan wordt ervan uitgegaan dat dit de minimumprijs is . . . In ieder geval moet de eerste offerteprijs een aantal procent hoger liggen dan de absolute minimumprijs.".

Het begeleidend schrijven van ATAG bij de herziene „Algemene regelingen" behelst het volgende:

„Gelieve hierbij ingesloten de notulen van de laatste Internationale Walsenfabrikantenconferentie aan te treffen . . . alsmede een nieuwe uitgave van onze Algemene regelingen waarin de wijzigingen waartoe op de vergadering werd besloten", zijn opgenomen.".

(28) Dat de IRMA-regelingen in 1975 voortduurden, blijkt uit de notulen van IRMA-vergaderingen te Zürich op 23 januari 1975, te Stockholm op 5 en 6 juni 1975, en te Genève op 23 en 24 oktober 1975. In juni werd vastgesteld dat: „het IRMA-systeem in de afgelopen jaren positieve resultaten heeft opgeleverd". Ook werd besloten dat samenwerking op „binnenlandse markten" verplicht moet worden voor gietstalen walsen (alsmede voor „steel base"- en gietijzeren walsen). Gontermann-Peipers aanvaardde de regel alleen voor zover het gaat om walsen met een koolstofgehalte van 1,8 % en hoger.

(29) In de IRMA-vergadering van 23 en 24 oktober 1975 werden de herziene „Algemene regelingen" van 26 juni 1975 goedgekeurd en bepaalde extra maatregelen tot versterking van de IRMA-regelingen genomen, die onder druk kwamen te staan als gevolg van de verslechtering van de marktsituatie. Deze maatregelen omvatten de invoering van drie organen voor een proeftijd van zes maanden:

1. De normale algemene vergadering, die, evenals vroeger, om de zes maanden zou plaatsvinden;

2. Een uitvoerend comité, dat ongeveer tien directeuren uit de verschillende Lid-Staten telt, en om de zes weken zou bijeenkomen om de lopende problemen te bespreken en de algemene vergadering voor te bereiden;

3. Een technisch comité, dat iedere vrijdag zou bijeenkomen om bepaalde contacten tussen vertegenwoordigers van ondernemingen die de betrokken offerteaanvraag hebben ontvangen, te bespreken.

Het doel van deze drieledige structuur wordt in de ATAG-notulen als volgt omschreven:

„. . . vermijden dat de prijzen dalen; integendeel, trachten deze op te voeren; ook onderbieding vermijden, wetend dat in het totaal ordervolume door onderbieden geen wijziging kan worden gebracht. Ieder lid moet zich beperken tot zijn marktaandeel (in %).".

Ter vergadering van oktober 1975 waren vertegenwoordigd de ondernemingen en de ondernemersvereniging vermeld in de punten 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 35 en 36.

(30) In een vergadering van het uitvoerend comité op 12 december 1975 werd besloten dat iedere coördinator zou trachten althans twee orders te „verdelen" over de deelnemers die in het verleden van de betrokken klanten orders hadden ontvangen. Degenen die de betrokken klant niet eerder hadden geleverd, zou worden verzocht een hogere prijs te vragen en niet tot de minimumprijs te zakken. (*Bron:* ATAG-notulen)

(31) In een vergadering van het uitvoerend comité op 12 februari 1976 werd besloten om, als voorzorg tegen een eventueel kartelonderzoek, een code te gebruiken in plaats van de afkortingen van de namen der leden, zoals tot dan toe ATAG had gedaan. Men kwam overeen het aantal vergaderingen van het technisch comité tot eenmaal per vier weken terug te brengen. (*Bron:* ATAG-notulen)

(32) In een algemene vergadering van IRMA op 20 en 21 mei 1976, te Wenen, werd overeengekomen onmiddellijk van de nieuwe code gebruik te maken, waarbij de namen der leden werden vervangen door nummers in overeenstemming met een lijst die de datum „15 mei 1976" droeg. Ook werd overeengekomen gedurende een proefperiode van zes maanden een toewijzingssysteem in te voeren voor „thuismarkt"-orders. Volgens dit systeem:

1. zal de coördinator, in gevallen waarin hij de traditionele leverancier(s) kent „de deelnemers die geen traditionele leveranciers zijn, verzoeken te hoge prijzen te vragen en van zakelijke onderhandelingen af te zien";

2. „zullen grote offerteaanvragen over de traditionele leveranciers worden verdeeld, waarbij zal worden getracht de toewijzing op de verlangens van de klant af te stemmen. Slechts één deelnemer zal onderhandelen over een (of enkele) specifiek(e) onderde(e)l(en), waarbij hij door de anderen zal worden gedekt. Voor andere onderwerpen zal hij een te hoge prijs vragen en op zijn beurt een andere deelnemer dekken, enz. De prijzen moeten dienovereenkomstig worden vastgesteld.".

Vertegenwoordigd ter vergadering waren de ondernemingen en de ondernemersvereniging vermeld in de punten 1, 2, 3, 4, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 27, 29, 35 en 36. (*Bron:* ATAG-notulen, brief van ATAG van 25 mei 1976 en lijst in code)

(33) In een interne nota die werd aangetroffen bij de in punt 4 vermelde onderneming en die betrekking had op een offerteaanvraag van juli 1976 van een

staalfabrikant voor walsen voor zijn 500 mm walserij, is een herinnering opgenomen:

„Denk erom geen vaste verkoopprijs op te geven zonder de zaak aan de heer . . . van Fonderies de Ch. (d.w.z. Chênée, vermeld in punt 1) te hebben voorgelegd".

(34) Als voorbeeld van een vergadering van het Technisch Comité tussen walsenfabrikanten die belang stellen in specifieke aanvragen, kan de vergadering tussen vertegenwoordigers van de ondernemingen vermeld in de punten 3, 4, 13, 14, 23, 27 en 28 van 17 september 1976 op de luchthaven van Brussel worden genoemd. Een nota van de vergadering behelst het volgende:

„De vergadering was door de Belgen bijeengeroepen om de prijzen voor de recente offerteaanvragen aan de orde te stellen en alle deelnemers te doordringen van de wenselijkheid overeengekomen minimumprijzen aan te houden.".

(35) In een te Gleneagles, Schotland, op 7 oktober 1976 gehouden algemene vergadering van IRMA werd besloten dat er, omdat het toewijzingssysteem niet behoorlijk functioneerde, een klein comité in het leven zou worden geroepen om voorstellen te doen voor een andere samenwerkingsgrondslag. Dit comité, waarin een vertegenwoordiger van elk van de zeven deelnemende landen zitting had, kwam op 29 oktober 1976 in Zürich bijeen en beval met een meerderheid van stemmen invoering van een quotasysteem aan, gebaseerd op tonnages die gedurende een bepaalde referentieperiode zouden worden geleverd. Het systeem zou gelden voor „thuismarkten" en voor alle typen en kwaliteiten walsen. (*Bron:* ATAG-notulen van deze twee vergaderingen en notities met betrekking tot de vergadering van 29 oktober 1976)

(36) In een te Zürich op 3 maart 1977 gehouden algemene IRMA-vergadering werd, gezien de zeer slechte marktsituatie en een verslechtering in de samenwerking, besloten de regelingen als volgt te wijzigen:

„Besluit 1

Iedere individuele offerteaanvraag . . . moet worden aangemeld bij ATAG, elk met de vermelding of prijssamenwerking al dan niet wordt aanvaard. ATAG zendt de volledige informatie aan de deelnemers door. Samenwerking zal worden beperkt tot die gevallen waarin alle of het merendeel van de deelnemers dit willen. Volledige samenwerking zal worden hersteld, zodra de marktsituatie weer gezond is.

Besluit 2

Gedurende de periode waarin volledige samenwerking niet mogelijk is, zullen om de twee maanden informele vergaderingen plaatsvinden om de persoonlijke contacten in stand te houden.".

Vertegenwoordigd ter vergadering waren de ondernemingen en de ondernemersvereniging vermeld in de punten 2, 4, 5, 8, 10, 13, 14, 17, 23 en 36. (*Bron:* ATAG-notulen)

(37) In een vergadering op 28 en 29 april 1977, te Parijs:

„. . . spraken de verschillende groepen af gedurende twee maanden contact te onderhouden, op alle „thuismarkten" samen te werken en een beleid te volgen van eerlijke en realistische prijzen". (*Bron:* notulen)

Vertegenwoordigd ter vergadering waren de ondernemingen en de ondernemersvereniging vermeld in de punten 1, 2, 3, 4, 5, 8, 10, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 29, 35 en 36.

Terugtrekking van ATAG en de herziene internationale regelingen inzake prijssamenwerking

(38) In een brief aan IRMA-leden van 12 mei 1977, uitte ATAG het verlangen haar activiteiten voor hun organisatie te staken en uiterlijk eind augustus 1977 van haar taken te worden ontheven.

(39) In een vergadering van de IRMA-leden op 30 juni 1977, te Brussel, werd besloten het systeem met een neutrale organisator (ATAG) te vervangen door een vereenvoudigde regeling waarbij de coördinatoren vooraf zouden worden aangewezen uit de walsenfabrikanten, hetzij door één enkele, bekendheid genietende coördinator per land aan te wijzen, hetzij door specifieke fabrikanten als permanente coördinatoren voor bepaalde klanten aan te wijzen. (*Bron:* Aantekeningen van de vergadering). Ter vergadering waren vertegenwoordigd de ondernemingen en de ondernemersvereniging vermeld in de punten 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 35 en 36.

(40) In een vergadering op 17 en 19 november 1977, te München, werd formeel overeengekomen dat men alle thuismarkt-offerteaanvragen voor alle categorieën walsen zou blijven melden en dat de omschrijving van „thuismarkten" ongewijzigd zou blijven. Tenzij een onderneming het duidelijk bij haar melding anders te kennen zou geven, zou worden aangenomen dat zij tot samenwerking bereid zou zijn. De genoteerde prijzen zouden boven de minimumprijs moeten liggen en er zou in geen geval een lagere offerte mogen worden uitgebracht.

Functionering van de internationale prijssamenwerking in 1977 – Individuele gevallen

(41) Voorbeelden van het in 1977 functionerende systeem in werking zijn te vinden in telexberichten of notities betreffende twaalf verschillende offerteaanvragen. De in een of meer gevallen bij de samenwerking betrokken fabrikanten zijn de ondernemingen vermeld in de punten 1, 2, 3, 9, 10, 11, 13, 14, 18, 19, 20, 22, 23, 27, 28, 35 en 36.

Voortzetting van de internationale prijssamenwerking in 1978

(42) In een vergadering van walsenfabrikanten te Frankfurt op 23 februari 1978, waar alle zeven nationale

groepen vertegenwoordigd waren, werd de noodzaak van voortgezette samenwerking bevestigd. In de notulen van de vergadering is te lezen: „De deelnemers zullen trachten de prijzen met circa 5 à 10 % te verhogen (uitzondering Groot-Brittannië, dat echter de verhoging op andere markten zal steunen)". Alle zeven nationale groepen waren opnieuw vertegenwoordigd ter vergadering van 24 april 1978, te Parijs, waar besloten werd dat:

„1. Alle meldingen voor 100 % geschieden;

2. Alle deelnemers in de eerste ronde zullen samenwerken;

3. De prijzen met een bepaald (niet algemeen vastgesteld) percentage zullen worden verhoogd, en wel in dezelfde valuta en op basis van de laatste prijsofferte. De prijzen mogen in geen geval lager zijn.". (*Bron:* Notities van de notulen)

Ter vergadering van februari waren vertegenwoordigers aanwezig van de ondernemingen en de ondernemersvereniging vermeld in de punten 3, 8, 10, 17, 23, 27, 35 en 36. Ter vergadering van april waren vertegenwoordigers aanwezig van de ondernemingen en de ondernemersvereniging vermeld in de punten 4, 8, 10, 17, 18, 19, 23, 27, 28, 35 en 36.

(43) In een vergadering van 13 oktober 1978 te Rome werd gemeld dat Gontermann-Peipers nu uit de Duitse groep was getreden, maar dat haar dochterondernemingen in België en Frankrijk bevredigend bleven samenwerken. Éénstemmig werd besloten dat men alle aanvragen uit „thuismarkten" (West-Europa met uitzondering van Spanje) zou blijven melden. „Dit zal althans bilaterale afspraken mogelijk maken, hoewel samenwerking het werkelijke oogmerk blijft.". De nadruk werd erop gelegd dat de coördinator zijn best moest doen om voor een zo breed mogelijke samenwerking te zorgen. (*Bron:* Notulen van de vergadering)

Ter vergadering waren aanwezig vertegenwoordigers van de ondernemingen en de ondernemersvereniging vermeld in de punten 2, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 35 en 36.

(44) Voorbeelden van het in 1978 functionerende samenwerkingssysteem inzake prijzen zijn te vinden in telexberichten of notities met betrekking tot twintig verschillende offerteaanvragen. De leden die bij een of meer van deze zaken betrokken waren, zijn de ondernemingen en de ondernemersvereniging vermeld in de punten 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13, 17, 19, 20, 23, 27, 28, 35 en 36.

Onderzoek in Duitsland, 1979

(45) In januari 1979 (23 en 24 januari) verrichtten inspecteurs van het BKA een verificatie in de kantoren van Duitse deelnemers van IRMA. De Commissie zijn elf verificaties inzake prijssamenwerking in die maand bekend. De betrokken fabrikanten zijn de in de punten 2, 3, 4, 7, 8, 10, 20, 22, 23, 24, 27 en 36 vermelde.

Voortzetting van de internationale prijssamenwerking in 1979 en 1980 – enkele individuele gevallen

(46) Na het onderzoek in Duitsland lijkt er tijdelijk een hiaat in het prijssamenwerkingsproces te zijn opgetreden. Al spoedig werd echter een zekere internationale prijssamenwerking hervat. Als bewijsmateriaal dient het volgende:

i) Een belofte van de in punt 23 vermelde onderneming aan de in punt 27 vermelde onderneming van 23 juli 1979 om in de toekomst inzake prijzen, samen te werken na een misverstand betreffende een bepaalde offerteaanvraag.

ii) Een interne nota van de in punt 28 vermelde onderneming van 31 augustus 1979 waarin is te lezen: „De heer . . . van SAFAK belde vandaag (31 augustus 1979) op, omdat zij juist een aanvraag hadden ontvangen. Ik gaf hem onze prijs van 9 900 £ voor de Ind. Chill-walsen op.".

iii) Een interne nota van de in punt 3 vermelde onderneming van 13 september 1979, die met betrekking tot een aanvraag luidt:
„De door SSE (vermeld in punt 23) gevraagde prijs is het Fabricyl-minimum: 500 Ffr. . . . Hij (de heer . . . van de in punt 23 vermelde onderneming) hoopt dat de samenwerking dit jaar even vruchtbaar zal zijn als vorig jaar.".

iv) Nota's en telexberichten van februari 1980 inzake een aanvraag om bedrijfswalsen voor de breedbandwalserij. Uit dit bewijsmateriaal blijkt dat de in punt 4 vermelde onderneming de coördinator was en minimumprijzen vaststelde. Het was de taak van de in punt 3 vermelde onderneming om bepaalde concurrenten op de hoogte te stellen.

v) Nota's, een brief en een telexbericht van mei 1980 betreffende een aanvraag om ijzeren walsen. De onderneming vermeld in punt 3 stelde de minimumprijs vast op 50 Bfr. per kilogram en deelde deze aan de concurrenten mede. In een nota van 22 mei 1980 staat: „MK (vermeld in punt 3) zal tegen 52 Bfr. aanbieden, AK (vermeld in punt 36) tegen 53,50 Bfr., SEE (vermeld in punt 23) tegen 55 Bfr., SA (vermeld in punt 4) tegen 52,50 Bfr.".

(47) Uit een samenvatting van de toestand inzake internationale prijssamenwerking in het tijdvak begrepen tussen het onderzoek van het BKA op 23 en 24 januari 1979 in Duitsland en het onderzoek van inspecteurs van de Commissie van de Europese Gemeenschappen op 26 en 27 juni 1980 in België, Frankrijk, Italië en het Verenigd Koninkrijk, blijkt dat deze samenwerking voortduurde, zij het op een beperkter schaal en meer op een „ad hoc"-basis en dat daarbij althans de volgende walsenfabrikanten bij een of meer gelegenheden betrokken waren: de ondernemingen vermeld in de punten 3, 4, 23, 27, 28 en 36.

Wat Fabricyl betreft, blijkt uit cijfer (46) iii) dat deze vereniging in september 1979 haar rol als coördinator voor de Franse groep nog vervulde.

B. ONDERSTEUNENDE ACTIVITEITEN OP NATIONAAL VLAK – MARKTVERDELINGSOVEREENKOMST VAN FRANSE FABRIKANTEN

(48) In het geval van de Franse fabrikanten werd de internationale samenwerking inzake prijzen geschraagd door een overeenkomst die voor vijf jaar van 1 januari 1976 tot en met 31 december 1980 gold en ten doel had voor de deelnemers hun traditionele marktaandelen in Frankrijk en het Saargebied te consolideren. De overeenkomst is vastgelegd in een document dat werd aangetroffen bij de ondernemersvereniging dat als titel had:

„Beschouwingen over een systeem voor het rationaliseren van de walsfabricage (Réflexions sur un mécanisme de rationalisation de la fabrication des cylindres)"

De contractspartijen (contractants) werden in drie groepen onderverdeeld:

1. de geassocieerde ondernemingen vermeld in de punten 18 en 19, thans tot één enkele onderneming gefusioneerd;
2. onderneming vermeld in punt 20;
3. de ondernemingen vermeld in de punten 21 en 22.

Elk van de aldus ingedeelde deelnemers kreeg een index van 33,33 % toegekend, hetgeen zijn traditioneel marktaandeel in Frankrijk en in het Saargebied vertegenwoordigde en er werd een hulpfonds ingesteld onder de naam „Caisse d'entraide". Volgens de overeenkomst, waaronder alle kwaliteiten walsen vielen met een hoger koolstofgehalte dan 1,8 %:

„. . . is het doel van het hulpfonds het verstrekken van financiële steun aan firma's wier daadwerkelijk afgeleverd tonnage over een bepaalde periode lager ligt dan een zogenoemd „indicatief tonnage" ".

(49) Indien de daadwerkelijke leveranties van een contractspartij hoger waren dan zijn „indicatieve tonnage" over een bepaalde periode van zes maanden, moest hij een bijdrage (redevance) in het hulpfonds storten. De overeenkomst bepaalde dat aan het eind van het boekjaar het hulpfonds zou worden verdeeld onder de contractspartijen wier leveranties onder hun „indicatieve tonnages", dit wil zeggen quota's, waren gebleven, eventueel na reservering van een deel van het fonds voor exportsteun (zie volgend cijfer);

(50) De bovenbeschreven marktverdelingsovereenkomst omvatte een clausule die bepaalde dat een deel van het hulpfonds kon worden aangewend om de export van de contractspartijen te steunen. Aan de hand daarvan gingen deze partijen op 10 juni 1977 een exportsteunovereenkomst aan met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 1977, en geldig voor drie jaar voor dezelfde typen walsen als de marktverdelingsovereenkomst. Daarin waren bepalingen opgenomen voor een exportsteunfonds dat, naast eventuele overdrachten uit het hulpfonds, ook bijdragen ontving volgens een vast, maar voor herziening vatbaar percentage van 2,5 % van de waarde van het totale, het voorafgaande jaar in Frankrijk afgeleverd tonnage. Aan het eind van elk jaar werd zorg gedragen voor de verdeling van het gehele fonds, of een deel daarvan, onder de contractspartijen naar evenredigheid van hun exportleveranties.

(51) Het bewijs dat de in de cijfers (48) tot en met (50) beschreven overeenkomsten inderdaad werden toegepast, is te vinden in verder materiaal dat werd aangetroffen bij de ondernemersvereniging vermeld in punt 17, die belast was met het beheer van de twee fondsen waarvan een procuratiehouder (fondé de pouvoir) was aangesteld; dit bewijsmateriaal omvat de rekeningen van het exportsteunfonds over 1977, de rekeningen van het hulpfonds over 1978, gedateerd 3 juli 1979, en het bewijs van betalingen volgens de regeling. Voorts werd in een vergadering van de contractspartijen op 10 juli 1979 overeengekomen:

„Om voor 1980 dezelfde grondslag voor de verdeling van de bedragen (quota) als in 1979 aan te houden, dit wil zeggen totdat de huidige overeenkomst afloopt.".

Verder werd in de vergadering van 10 juli 1979 afgesproken dat voorbereidingen zouden worden getroffen voor de invoering van een nieuwe overeenkomst op 1 januari 1981.

II. TOEPASSELIJKHEID VAN ARTIKEL 85, LID 1, VAN HET EEG-VERDRAG

(52) Volgens artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag zijn onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt en verboden, alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemersverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen die de handel tussen Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst.

(53) Op grond van het bewijsmateriaal dat in deel I is beschreven, blijken de in deel I, cijfer (4) genoemde ondernemingen en verenigingen overeenkomsten te hebben gesloten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen te hebben gevolgd die volgens artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag verboden zijn:

a) althans vanaf januari 1968 tot mei 1971 hebben Belgische, Franse, Duitse, Italiaanse en Oostenrijkse walsenfabrikanten de onderling afgestemde gedraging gevolgd van een voorafgaand prijsoverleg alvorens op elkaars thuis-

markten offertes te doen. De daarbij betrokken ondernemingen waren althans de in de punten 2, 3, 4, 20, 23 en 35 genoemde ondernemingen en de Duitse en de Franse vereniging, respectievelijk vermeld in de punten 15 en 17, die namens hun leden optraden. Tegen maart/mei 1971 waren ook de Britse ondernemingen vermeld in de punten 27 en 28 en de Zweedse onderneming vermeld in punt 36 bij het voorafgaande overleg betrokken.

Vanaf april/mei 1971 tot de interventie van het BKA in januari 1979 werd door Belgische, Franse, Duitse, Italiaanse, Britse, Oostenrijkse en Zweedse walsenfabrikanten een meer gedetailleerde overeenkomst de „IRMA-overeenkomst", aangegaan, verder uitgewerkt en toegepast en werden door hen gezamenlijk onderling afgestemde gedragingen gevolgd om de melding van individuele offerteaanvragen te coördineren en minimumofferteprijzen vast te stellen. Deze overeenkomst en haar wijzigingen zijn vervat in de notulen van internationale vergaderingen van walsenfabrikanten en hun verenigingen en in de „Algemene regelingen van IRMA" in hun oorspronkelijke en in hun herziene versie.

Aan de IRMA-overeenkomst van april/mei 1971 namen deel, de ondernemingen en ondernemersverenigingen vermeld in de punten:

— 2, 3, 4 (België);
— 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 16 (Bondsrepubliek Duitsland);
— 17, 18, 19, 22 (Frankrijk);
— 23 (Italië);
— 27, 28, 29, 33, 34 (Verenigd Koninkrijk);
— 35 (Oostenrijk);
— 36 (Zweden).

Het is duidelijk dat in oktober 1971 en februari 1972, respectievelijk de ondernemingen vermeld in de punten 20 en 11 ook deelnemers waren en dat tegen oktober 1972, de onderneming vermeld in punt 6 voor ijzeren walsen deelnemer was. Uit bewijsmateriaal van mei 1973 blijkt dat de ondernemingen vermeld in de punten 1 en 21 toen al erbij betrokken waren.

Drie kleine Italiaanse fabrikanten, vermeld in de punten 24, 25 en 26, traden in oktober 1974 tot de overeenkomst toe.

De Britse en de Duitse vereniging blijken hun betrokkenheid bij de IRMA-overeenkomst respectievelijk in 1972 en in oktober 1974 te hebben beëindigd. In oktober 1974 was de in punt 16 vermelde onderneming niet langer afzonderlijk lid, omdat zij in 1972 was overgenomen door de in punt 9 vermelde onderneming.

Uit een ledenlijst van oktober 1974 blijkt dat de ondernemingen vermeld in de punten 30, 31 en 32 ook afzonderlijke leden van IRMA waren en dat destijds praktisch alle walsenfabrikanten uit de betrokken zeven landen te zamen met de Franse vereniging aan IRMA deelnamen.

Uit een ledenlijst van 15 mei 1976 blijkt dat het ledenbestand op die datum ongewijzigd was gebleven.

Daarna was de enige uittreding uit de overeenkomst vóór januari 1979 die van de in punt 9 vermelde onderneming in oktober 1978.

Er bleef van tijd tot tijd tussen het onderzoek van het BKA en het onderzoek van de Commissie (januari 1979 – juni 1980) nog internationale prijssamenwerking bestaan. Deze onderling afgestemde gedragingen werden bij een of meer gelegenheden althans gevolgd door de volgende walsenfabrikanten vermeld in de punten 3, 4, 23, 27, 28 en 36. Bovendien trad de Franse vereniging vermeld in punt 17 bij een gelegenheid coördinerend op.

b) Van mei 1969 tot oktober 1973, volgden Belgische, Franse, Duitse, Italiaanse, Britse, Oostenrijkse en Zweedse walsenfabrikanten van tijd tot tijd de onderling afgestemde gedraging waarbij index-gebonden algemene prijsverhogingen werden overeengekomen. Deze gedraging werd in februari 1978 en april 1978 herhaald. De ondernemingen die rechtstreeks waren vertegenwoordigd op één of meer van de vergaderingen waar besluiten tot verhoging van de prijzen werden genomen, waren de ondernemingen vermeld in de punten 2, 3, 4, 8, 10, 13, 18, 20, 23, 27, 33, 35 en 36, te zamen met de Duitse, de Franse, en de Britse vereniging, respectievelijk vermeld in de punten 15, 17 en 34, die optraden voor de daarbij aangesloten ondernemingen.

c) In mei 1976 werden de IRMA-regelingen verder uitgebreid om gedurende een proefperiode van zes maanden mede een marktverdelingsovereenkomst te omvatten: dit bracht de toewijzing van bestellingen aan traditionele leveranciers met zich mede via bewust overvragen door de niet-traditionele leveranciers. De in de punten 1, 2, 3, 4, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 27, 29, 35 en 36 vermelde vennootschappen en verenigingen waren vertegenwoordigd op de vergadering die tot deze overeenkomst besloot.

d) Door de Franse groep werd althans vanaf 1 januari 1976 tot juli 1979 een marktverdelingsovereenkomst voor gietijzeren walsen aangegaan en toegepast, met quota's en vereffeningsbetalingen bedoeld om voor de deelnemers hun bestaande aandelen in Frankrijk en in het Saargebied te behouden, te zamen met een exportsteunovereenkomst voor „algemene export" en export naar het Saarland vanaf 1

januari 1977 tot ten minste juli 1979, welke tevens de verdeling van markten tot gevolg had (hierbij waren betrokken de ondernemingen vermeld in de punten 18, 19, 20, 21 en 22 met hun vereniging vermeld in punt 17).

(54) De in cijfer (53) sub a) tot en met d), beschreven overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen hadden via een beperking van prijsconcurrentie, door een streven naar maximumprijzen onder de geldende marktomstandigheden, door een kunstmatig steunen van overcapaciteit gedurende marktrecessies en een discriminatoire steun aan bepaalde export alle op de een of andere wijze ten doel of ten gevolge dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt werd verhinderd, beperkt of vervalst.

(55) Het in cijfer (20) beschreven waarschuwingssysteem en het in cijfer (31) beschreven codesysteem maken duidelijk dat de partijen zich ten volle bewust waren dat hun gedrag op de communautaire mededingingswetgeving en in voorkomend geval ook op de nationale mededingingswetgeving inbreuk maakte.

(56) De beschreven overeenkomsten en onderling afgestemde gedragingen hebben onomstotelijk de vrije handel tussen Lid-Staten ongunstig beïnvloed en de verwezenlijking van de doelstelling tot één enkele markt in de Gemeenschap te komen, doorkruist en wel in het bijzonder:

— schermden de onderling afgestemde gedragingen en de IRMA-overeenkomst, bedoeld in cijfer (53), sub a), thuismarkten af tegen internationale concurrentie, waardoor marktpenetratie over de grenzen heen werd tegengegaan;

— verhinderde de onderling afgestemde gedraging bedoeld in cijfer (53), sub b), door een coördinatie van prijsverhogingen op internationale grondslag eveneens marktpenetratie over de grenzen heen;

— werd met de internationale marktverdelingsovereenkomst, bedoeld in cijfer (53), sub c), beoogd om hetgeen één enkele markt zou moeten zijn, te verdelen;

— beïnvloedde de marktverdelingsovereenkomst van de Franse walsenfabrikanten, bedoeld in cijfer (53), sub d), rechtstreeks de handel tussen Frankrijk en de Bondsrepubliek Duitsland (het Saargebied) ongunstig en werd, door te trachten de handelspatronen in een deel van de Gemeenschap te blokkeren, daarmee beoogd binnen het ruimere verband van de door de IRMA-regelingen teweeggebrachte beperking van de handel tussen Lid-Staten een stabiliserende factor te scheppen.

(57) Artikel 85, lid 1, van het Verdrag is derhalve op de beschreven overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen van toepassing.

III. NIET-TOEPASSELIJKHEID VAN ARTIKEL 85, LID 3, VAN HET EEG-VERDRAG

(58) De bepalingen van artikel 85, lid 1, kunnen krachtens artikel 85, lid 3, van het Verdrag buiten toepassing worden verklaard voor:

— elke overeenkomst of groep van overeenkomsten tussen ondernemingen,

— elk besluit of groep van besluiten van ondernemersverenigingen,

— elke onderling afgestemde feitelijke gedraging of groep van gedragingen,

die bijdragen tot verbetering van de produktie of van de verdeling der produkten of tot verbetering van de technische of economische vooruitgang, mits een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt, en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen:

a) beperkingen op te leggen welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn,

b) de mogelijkheid geven, voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten, de mededinging uit te schakelen.

(59) Om in aanmerking te komen voor een vrijstelling krachtens artikel 85, lid 3, moeten dergelijke overeenkomsten of gedragingen echter eerst overeenkomstig artikel 4, lid 1, of artikel 5, lid 1, van Verordening nr. 17 bij de Commissie zijn aangemeld, behalve wanneer krachtens artikel 4, lid 2, of artikel 5, lid 2, van die verordening het vereiste van een aanmelding vervalt.

(60) In dit geval was geen van de betrokken overeenkomsten of onderling afgestemde feitelijke gedragingen bij de Commissie aangemeld en valt geen ervan onder de uitzonderingsbepalingen van artikel 4, lid 2, en artikel 5, lid 2, van Verordening nr. 17.

(61) Zelfs al waren deze overeenkomsten of onderling afgestemde gedragingen naar behoren aangemeld, dan nog zou geen ervan voor vrijstelling krachtens artikel 85, lid 3, in aanmerking zijn gekomen, omdat daarmee werd beoogd thuismarkten te beschermen, markten te verdelen en prijzen kunstmatig stabiel te houden, hetgeen in strijd is met de grondbeginselen van een gemeenschappelijke markt.

IV. TOEPASSELIJKHEID VAN ARTIKEL 15, LID 2, VAN VERORDENING Nr. 17

(62) Krachtens artikel 15, lid 2, van Verordening nr. 17 kan de Commissie bij beschikking aan de ondernemingen of ondernemersverenigingen geldboeten

opleggen van ten minste duizend en ten hoogste één miljoen rekeneenheden, of tot een bedrag van ten hoogste tien procent van deze omzet van elk der betrokken ondernemingen in het voorafgaande boekjaar, indien zij opzettelijk of uit onachtzaamheid inbreuk maken op artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag. Bij de vaststelling van het bedrag van de geldboete wordt niet alleen rekening gehouden met de zwaarte, maar ook met de duur van de inbreuk.

(63) De ondernemingen en verenigingen genoemd in deel I, cijfer (4), van deze beschikking hebben alle aan een of meer van de in de delen I en II beschreven overeenkomsten of onderling afgestemde feitelijke gedragingen deelgenomen en blijken dus inbreuk te hebben gemaakt op artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag. De onderneming vermeld in punt 3 wordt aansprakelijk gesteld voor de daden van haar dochteronderneming vermeld in punt 1 waarvan het bedrijf thans gesloten is, en de ondernemingen vermeld in de punten 28 en 29 worden evenals de twee actieve ondernemingen van de British Rollmakers' Corporation-groep (passend) aansprakelijk gesteld voor de daden van de groep. Een aantal deelnemers bestaan niet meer.

(64) Alle deelnemers aan de overeenkomsten en onderling afgestemde gedragingen in deze zaak hebben opzettelijk, wellicht in het geval van een of twee firma's in het beginstadium minstens uit onachtzaamheid, inbreuk gemaakt op artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag. Dit blijkt uit het waarschuwingssysteem dat in cijfer (20) is beschreven en uit het onder cijfer (31) beschreven codesysteem.

(65) De Commissie merkt op dat in het Verenigd Koninkrijk krachtens de „Restrictive Practices Act,1976" zal worden opgetreden door de „Director of Fair Trading" om een beschikking te verkrijgen van het „Restrictive Practices Court", waarbij het de betrokken Britse walsenfabrikanten wordt verboden inzake gietijzeren en -stalen walsen prijsregelingen toe te passen. Bij een beschikking van die aard worden geen geldboeten opgelegd, maar niet-nakoming ervan zou „contempt of court" (minachting voor de rechter) opleveren, hetgeen partijen op een geldboete komt te staan.

(66) Het feit dat de Oostenrijkse en Zweedse deelnemers aan de overeenkomsten en onderling afgestemde gedragingen zelf geen ondernemingen uit de Gemeenschap zijn en het feit dat de Britse deelnemers vóór 1973 dat evenmin waren, staat toepassing van artikel 85 op die ondernemingen niet in de weg, omdat de betrokken overeenkomsten en onderling afgestemde gedragingen binnen de Gemeenschap merkelijke gevolgen hebben gehad.

(67) Krachtens Verordening (EEG) nr. 2988/74 van de Raad [1] is de bevoegdheid van de Commissie om geldboeten of straffen op te leggen bij inbreuken als in deze beschikking bedoeld, gebonden aan een periode van vijf jaar. De tijd begint te lopen op de dag waarop de inbreuk is gepleegd. In geval van voortdurende of herhaalde inbreuken begint de tijd echter te lopen op de dag waarop de inbreuk wordt beëindigd.

(68) Krachtens artikel 2 van Verordening (EEG) nr. 2988/74 wordt de verjaring door iedere handeling van de Commissie tot onderzoek of vervolging van de inbreuk gestuit. Iedere stuiting heeft tot gevolg dat de verjaring opnieuw begint te lopen. Met name het onderzoek door personeelsleden van de Commissie op 26 juni 1980 op gezag van een beschikking van de Commissie waarbij de verificatie werd gelast en inlichtingen werden gevraagd, onderbrak de verjaringstermijn in de onderhavige zaak ten aanzien van alle, tussen 26 juni 1975 en 26 juni 1980 gepleegde inbreuken. De onder cijfer (53), sub a), vermelde inbreuken duurden voort of werden althans herhaald tussen januari 1968 en juni 1980 met hetzelfde oogmerk van voorafgaand overleg over prijzen alvorens op elkaars thuismarkten offertes uit te brengen. De inbreuken van 1969 tot 1973 welke zijn vermeld in cijfer (53), sub b), en die betrekking hadden op algemeen overeengekomen prijsverhogingen werden in 1978 herhaald. De internationale marktverdelingsovereenkomst bedoeld in cijfer (53), sub c), en de marktverdelingsregeling tussen de Franse fabrikanten (cijfer (53), sub d)) lagen binnen de periode juni 1975 tot juni 1980 of werden in die vijf jaar bestrijkende periode herhaald. De enige inbreuken die bijgevolg wat de oplegging van geldboeten betreft zijn verjaard, zijn de individuele inbreuken door de Duitse en Britse verenigingen, respectievelijk vermeld in de punten 15 en 34, die de deelneming vóór 1975 hadden gestaakt en door de onderneming Concordia, die in 1972 door de onderneming vermeld in punt 9 was overgenomen.

(69) Wat de zwaarte en de duur van de inbreuken betreft; zij vertegenwoordigden in hun verschillende onder cijfer (53) beschreven vormen, gedurende een periode van in totaal ten minste twaalf jaar, een opzettelijke poging om een van de voornaamste doelstellingen van het Verdrag, de verwezenlijking van één enkele markt, te doorkruisen door belemmering van de werking van het prijsmechanisme, door beperking van penetratie over de grenzen heen en door marktverdeling. Praktisch de gehele industrie van gietijzeren en -stalen walsen in de Gemeenschap was, samen met de Oostenrijkse en Zweedse

[1] PB nr. L 319 van 29. 11. 1974, blz. 1.

fabrikanten, bij de IRMA-regelingen betrokken, hetgeen tot de doeltreffendheid ervan bijdroeg.

(70) Onder deze omstandigheden is de Commissie van mening dat de inbreuken ernstig waren en dat boetes dienen te worden opgelegd. Voor het vaststellen van het bedrag van deze boetes heeft de Commissie eerst rekening gehouden met het economisch belang van de industrie en van de inbreuken. Dit laatste is beoordeeld in het licht van het feit dat de prijzen in de gehele Gemeenschap gedurende de gehele periode waarin de inbreuken plaatsvonden, nadelig beïnvloed werden (hoewel de betrokken mededingingsbeperkende gedragingen in de laatste jaren minder doeltreffend waren dan in het begin). Normaal zouden derhalve hoge geldboetes gerechtvaardigd zijn.

(71) Het BKA heeft aan de meeste ondernemingen in deze zaak, waaronder tot vertegenwoordiging bevoegde personeelsleden van die ondernemingen, bij uitspraak van 30 juni 1980 (ref. B5-291000-A-100/78) geldboetes tot een totaal van 784 500 DM (indertijd ongeveer 312 000 Ecu) opgelegd.

De uitspraak van het BKA betrof de offerteaanvragen voor walsen van klanten binnen de Bondsrepubliek Duitsland, terwijl de aanvragen, die in de onderhavige zaak als bewijsmateriaal worden gebruikt uitsluitend van klanten buiten de Bondsrepubliek Duitsland afkomstig waren. Desniettegenstaande werden de inbreuken die door het BKA werden vastgesteld, gepleegd binnen het raam van de IRMA-organisatie en gedurende een deel van de periode waarin de inbreuken vielen die zijn samengevat in cijfer (53), sub a). Daarom heeft de Commissie bij het vaststellen van de geldboetes in de onderhavige zaak rekening gehouden met de geldboeten die door het BKA zijn opgelegd.

(72) In het algemeen hebben partijen gedurende de laatste jaren voortdurend verliezen geleden, die grotendeels toe te schrijven zijn aan de afnemende vraag van hun voornaamste klant, de ijzer- en staalindustrie. Hierdoor is hun financiële situatie zozeer verslechterd dat ze nu als ernstig kan worden beschouwd.

(73) In een poging om hun economisch evenwicht te herstellen, treffen partijen, binnen het raam van het EEG-Verdrag en in overleg met de Commissie, maatregelen tot herstructurering en vermindering van de omvang van hun activiteiten. Dit proces betekent dat een bijkomende financiële last op de middelen van de betrokken ondernemingen wordt gelegd.

(74) Bij haar beoordeling van dit bijzondere geval is de Commissie tot de slotsom gekomen dat de doelstellingen van de Gemeenschap niet gediend zouden zijn met hoge boetes. Bij de vaststelling van de hoogte welke zij voor de boetes passend acht, heeft de Commissie rekening gehouden met haar beoordeling van de financiële situatie van de ondernemingen en van hun behoeften uit hoofde van hun saneringstaak.

(75) Ten aanzien van de toedeling van het totale bedrag van de geldboetes aan de betrokken ondernemingen en de betrokken vereniging, moet rekening worden gehouden met de duur en de mate van deelneming, de betrokken produkten en de betrekkelijke belangrijkheid van de ondernemingen.

(76) In het licht van het overwogene in de cijfers (71) tot en met (75) acht de Commissie het passend de geldboetes aanzienlijk lager vast te stellen dan normaal gerechtvaardigd zou zijn en de boetes voor de onderscheiden partijen te bepalen op de in artikel 3 van deze beschikking genoemde bedragen.

V. TOEPASSELIJKHEID VAN ARTIKEL 3, LID 1, VAN VERORDENING Nr. 17

(77) Het is niet zeker of partijen aan alle inbreuken welke in deel II van deze beschikking zijn vastgesteld, een einde hebben gemaakt. Het is daarom nodig de partijen bij de overeenkomsten en mededingingsbeperkende gedragingen overeenkomstig artikel 3 van Verordening nr. 17 te gelasten daaraan onverwijld een einde te maken,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

1. De in deel 1 van de bijlage genoemde ondernemingen en verenigingen hebben bij een of meer gelegenheden gedurende de periode van 1 januari 1968 tot en met 25 juni 1980 inbreuk gemaakt op artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag door deel te nemen aan een of meer van de internationale overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen, waarbij voorafgaand prijsoverleg werd gepleegd alvorens op elkaars binnenlandse markten offertes te maken, en waarbij tot bepaalde algemene prijsverhogingen en tot een tijdelijk toewijzingsstelsel werd besloten.

2. De in deel 2 van de bijlage genoemde ondernemingen en vereniging hebben van 1 januari 1976 tot 10 juli 1979 inbreuk gemaakt op artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag door een marktverdelingsovereenkomst aan te gaan die de markten in Frankrijk en het Saargebied bestrijkt.

Artikel 2

De partijen bij de overeenkomsten en mededingingsbeperkende gedragingen moeten onverwijld aan de in artikel 1 vastgestelde inbreuken een einde maken.

Artikel 3

1. Aan de volgende ondernemingen en vereniging worden wegens de in artikel 1, lid 1, vastgestelde inbreuken de volgende geldboeten opgelegd:

a) NV Griffin SA, B-Merksem, een geldboete van 45 000 (vijfenveertigduizend) Ecu, d.w.z. 2 064 749 Bfr.;

b) SA des Fonderies J. Marichal, Ketin, B-Sclessin-Ougrée, in eigen naam en in naam van de SA Fonderies de Chênée, B-Chênée, een geldboete van 80 000 (tachtigduizend) Ecu, d.w.z. 3 670 664 Bfr.;

c) SAFAK SA, B-Sclessin-Ougrée, een geldboete van 75 000 (vijfenzeventigduizend) Ecu, d.w.z. 3 441 248 Bfr.;

d) Achenbach Buschhütte GmbH, D-Kreuztal-Buschhütten, een geldboete van 27 000 (zevenentwintigduizend) Ecu, d.w.z. 60 926 DM;

e) Eduard Breitenbach GmbH, D-Siegen, een geldboete van 16 000 (zestienduizend) Ecu, d.w.z. 36 104 DM;

f) Leonard Breitenbach Walzengießerei und Dreherei, D-Siegen, een geldboete van 17 000 (zeventienduizend) Ecu, d.w.z. 38 361 DM;

g) Karl Buch Walzengießerei, D-Siegen, een geldboete van 65 000 (vijfenzestigduizend) Ecu, d.w.z. 146 673 DM;

h) Gontermann-Peipers GmbH, D-Siegen, een geldboete van 26 000 (zesentwintigduizend) Ecu, d.w.z. 58 669 DM;

i) Walzen Irle GmbH, D-Netphen-Deuz, een geldboete van 72 000 (tweeënzeventigduizend) Ecu, d.w.z. 162 469 DM;

j) Fried. Krupp GmbH, D-Essen, een geldboete van 9 000 (negenduizend) Ecu, d.w.z. 20 309 DM;

k) Walzengießerei Roland GmbH, D-Siegen, een geldboete van 21 000 (éénentwintigduizend) Ecu, d.w.z. 47 387 DM;

l) Thyssen Gießerei AG, D-Mülheim-Ruhr, een geldboete van 42 000 (tweeënveertigduizend) Ecu, d.w.z. 94 773 DM;

m) Chambre syndicale des fabricants de cylindres en fonte, F-Paris, een geldboete van 29 000 (negenentwintigduizend) Ecu, d.w.z. 199 923 Ffr.;

n) Société Chavanne- Delattre, F-Paris La Défense, een geldboete van 40 000 (veertigduizend) Ecu, d.w.z. 275 756 Ffr.;

o) Société française des cylindres de laminoirs J. Marichal, Ketin & Chie, F-Berlaimont, een geldboete van 86 000 (zesentachtigduizend) Ecu, d.w.z. 592 875 Ffr.;

p) SARL Ateliers et fonderies de Gorcy, F-Paris, een geldboete van 13 000 (dertienduizend) Ecu, d.w.z. 89 621 Ffr.;

q) Usinor SA, F-Paris La Défense, een geldboete van 24 000 (vierentwintigduizend) Ecu, d.w.z. 165 453 Ffr.;

r) Innocenti Santeustacchio SpA, I-Brescia, een geldboete van 111 000 Ecu, (honderdelfduizend) Ecu, d.w.z. 152 080 000 lire;

s) Fonderie Officine Mecchaniche San'Agostino SpA, I-Legnano, een geldboete van 14 000 (veertienduizend) Ecu, d.w.z. 19 181 000 lire;

t) Fonderia Officina San Gregorio SAS, I-San Macario (Varese), een geldboete van 10 000 (tienduizend) Ecu, d.w.z. 13 701 000 lire;

u) Fonderie San Zeno, I-Brescia, een geldboete van 8 000 (achtduizend) Ecu, d.w.z. 10 961 000 lire;

v) Davy Roll Company Ltd, UK-Sheffield, een geldboete van 85 000 (vijfentachtigduizend) Ecu, d.w.z. 48 941 pond sterling;

w) Midland Rollmakers Ltd, UK-Crewe, een geldboete van 63 000 (drieënzestigduizend) Ecu, d.w.z. 36 274 pond sterling;

x) R.B. Tennent Ltd, UK-Coatbridge, een geldboete van 26 000 (zesentwintigduizend) Ecu, d.w.z. 14 970 pond sterling;

y) Eisenwerk Sulzau-Werfen, R & E Weinberger GmbH, een geldboete van 71 000 (éénenzeventigduizend) Ecu, d.w.z. 1 127 352 Oostenrijkse shilling;

z) AB Bofors Åkers, Styckebruk, een geldboete van 100 000 (honderdduizend) Ecu, d.w.z. 673 382 Zweedse kronen.

2. Aan de volgende ondernemingen worden wegens de in artikel 1, lid 2, vastgestelde inbreuken de volgende geldboeten opgelegd:

a) Société Chavanne-Delattre, F-Paris La Défense, een geldboete van 25 000 (vijfentwintigduizend) Ecu, d.w.z. 172 347 Ffr.;

b) Société française des cylindres de laminoirs J. Marichal, Ketin et Cie, F-Berlaimont, een geldboete van 25 000 (vijfentwintigduizend) Ecu, d.w.z. 172 347 Ffr.;

c) SARL Ateliers et fonderies de Gorcy, F-Paris, een geldboete van 12 500 (twaalfduizendvijfhonderd) Ecu, d.w.z. 86 174 Ffr.;

d) Usinor SA, F-Paris La Défense, een geldboete van 12 500 (twaalfduizendvijfhonderd) Ecu, d.w.z. 86 174 Ffr.

Artikel 4

De krachtens artikel 3 opgelegde geldboeten moeten binnen drie maanden na kennisgeving van deze beschikking worden overgemaakt op de volgende rekeningen van de Commissie:

a) Voor Griffin, Marichal-Ketin (België), SAFAK, Sulzau-Werfen en AB Bofors Åkers:

Bank Brussel Lambert, B-1040 Brussel, Europees Agentschap, Rekening nr.: 310-0231000-32 CEG;

b) voor Achenbach, E. Breitenbach, L. Breitenbach, Karl Buch, Gontermann-Peipers, Irle, Krupp, Roland, Thyssen Gießerei:

Sal. Oppenheim & Cie, D-5000 Köln 1 – Postfach 4 26, Rekening nr.: 260-00-64910 KEG;

c) voor Fabricyl, Chavanne-Delattre, Marichal-Ketin (Frankrijk), Gorcy en Usinor:

Société Générale, Agence Internationale, Direction de l'Étranger, 23, rue de la Paix, F-75002 Paris, Rekening nr.: 5-770-006-5 CCE;

d) voor Innocenti Santeustacchio, Sant'Agostino, San Gregorio en San Zeno:

Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde, Via Monte de Pietà, 8, I-20121, Milano, Rekening nr.: 26952-018 CCE;

e) voor Davy Roll Co, Midland Rollmakers en R.B. Tennent:

Lloyds Bank Ltd, Overseas Department, PO Box 19, 6 Eastcheap, London EC3P 3AB, Rekening nr.: 108-63-41 CEC.

Artikel 5

Deze beschikking is gericht tot de in de bijlage bij deze beschikking vermelde ondernemingen en verenigingen.

Deze beschikking vormt overeenkomstig artikel 192 van het EEG-Verdrag executoriale titel.

Gedaan te Brussel, 17 oktober 1983.

Voor de Commissie

Frans ANDRIESSEN

Lid van de Commissie

BIJLAGE

LIJST VAN ONDERNEMINGEN EN VERENIGINGEN TOT WELKE DE BESCHIKKING IS GERICHT

Zaak nr. IV/30.064

DEEL 1

Ondernemingen en verenigingen die hebben deelgenomen aan internationale overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen inzake gietijzeren en -stalen walsen

NV Griffin SA, Oostkaai, 30, B-2060 Merksem;

SA des Fonderies J. Marichal, Ketin & Cie, Rue Verte Voie, 39, B-4200 Sclessin-Ougrée;

SAFAK SA, Rue de L'Avouerie, 7, B-4200 Sclessin-Ougrée;

Achenbach Buschhütten GmbH, Siegener Straße 152, D-5910 Kreuztal-Buschhütten;

Eduard Breitenbach GmbH, Postfach 21-02-45, D-5900 Siegen 21;

Leonhard Breitenbach Walzengießerei und Dreherei GmbH, Freudenberger Straße 240, D-5900 Siegen 1;

Karl Buch Walzengießerei, Auf den Hütten 7, D-5900 Siegen 21;

Gontermann-Peipers GmbH, Hauptstraße 20, D-5900 Siegen;

Walzen Irle GmbH, Hüttenweg 5, D-5902 Netphen 3;

Fried. Krupp GmbH, Altendorfer Straße 103, Postfach 10 22 52, D-4300 Essen 1;

Walzengießerei Roland GmbH, Marienborner Straße 25, D-5900 Siegen 1;

Thyssen Gießerei AG, Aktienstraße 1 – 7, D-4330 Mülheim/Ruhr;

Fachgemeinschaft Walzengießereien, Rosterstraße 37, D-5900 Siegen 1;

Chambre syndicale des fabricants de cylindres en fonte, 9, avenue Matignon, F-75008 Paris;

Société Chavanne-Delattre, Immeuble „Île-de-France", Cedex 33, F-92070 Paris La Défense;

Société française des cylindres de laminoirs J. Marichal, Ketin & Cie, Boîte postale 26, F-59145 Berlaimont;

SARL – Ateliers et fonderies de Gorcy, 8, place Iéna, F-75783 Paris;

Usinor SA, Immeuble „Île-de-France", F-92070 Paris La Défense, Cedex 33;

Innocenti Santeustacchio SpA, Via Attilio Franchi 20, I-25100 Brescia;

Fonderie Officine meccaniche Sant'Agostino SpA, Via Saronnese 141, I-20025 Legnano-Milano;

Fonderia Officina San Gregorio SAS, Viale Europa 62, I-21010 San Macario (Varese);

Fonderie San Zeno, Via San Zeno 388, I-25200 Brescia;

The Davy Roll Company Ltd, Stevenson Road, GB-Sheffield S9 3XJ;

Midland Rollmakers Ltd, Weston Road, GB-Crewe CW1 1DB;

R. B. Tennent Ltd, Whifflet Foundry, GB-Coatbridge ML5 4RR;

Eisenwerk Sulzau-Werfen R. & E. Weinberger GmbH, Schwindgasse 20, A-1040 Wien;

AB Bofors Åkers, S-15031 Åkers Styckebruk, Sverige/Sweden.

DEEL 2

Ondernemingen en vereniging (reeds in deel 1 genoemd) die hebben deelgenomen aan de nationale overeenkomst die Frankrijk en het Saargebied omvat

Chambre syndicale des fabricants de cylindres en fonte;

Société Chavanne-Delattre;

Société française des cylindres de laminoirs J. Marichal, Ketin & Cie;

SARL – Ateliers et fonderies de Gorcy;

Usinor SA.